

Vedlegg 1: Befolkningssammensetning

● **UTGAVE: 2023** ●

Med befolkningssammensetning menes grunnlagsdata om befolkningen som kan omfatte antall innbyggere, alders- og kjønnsfordeling, sivilstatus, etnisitet, flyttemønster mv. Slike data er blant annet viktige for å kunne tolke de øvrige opplysningene i oversikten.

Innholdsfortegnelse

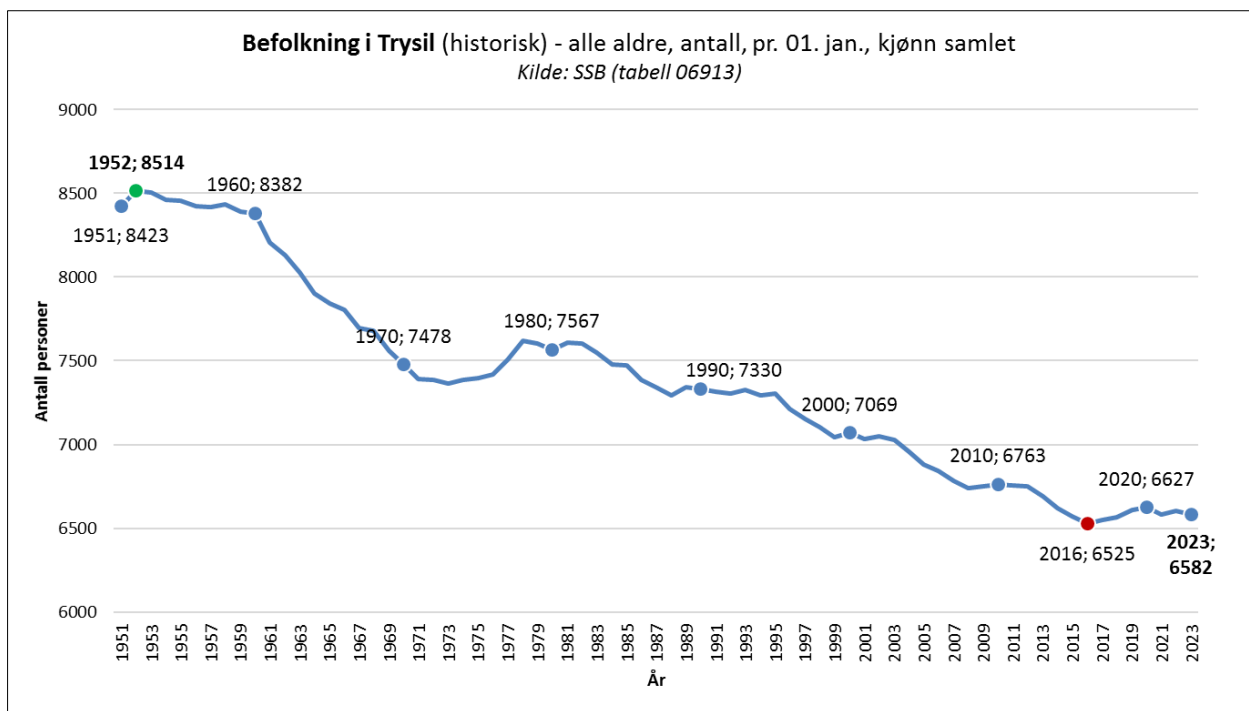
1.	Befolkningsstørrelse inkl. andel av befolkningen under 18 år og over 80 år	2
2.	Befolkningsvekst	3
3.	Framskrevet befolkning	4
4.	Befolkning i yrkesaktiv alder	5
5.	Nettoinnflytting.....	6
6.	Kjønnsfordeling (kvinner per 100 menn)	7
7.	Personer som bor alene, 45 år+ (én-persons-husholdninger)	7
8.	Fødte (årlige fødselsrater).....	8
9.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (antall og etnisitet)	10

1. Befolkningsstørrelse inkl. andel av befolkningen under 18 år og over 80 år

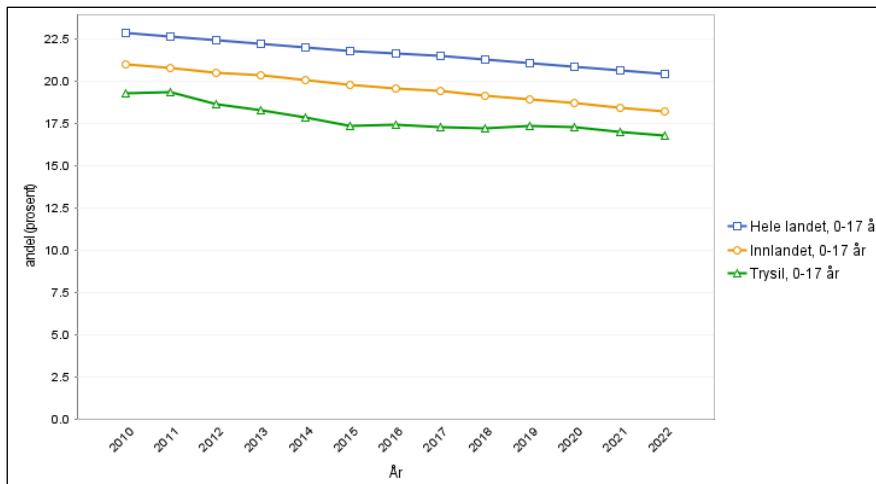
Antall personer i befolkningen i ulike aldersgrupper er viktig i vurderingen av øvrige indikatorer. Vurdering av årsaksforhold og konsekvenser knyttet til endringer i befolkningstallet gjøres under indikatoren *Befolkningsvekst*.

Befolkningsstørrelse i Trysil – antall, pr. 01. jan., kjønn samlet										
	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Alle aldre	7330	7306	7069	6882	6 763	6 569	6 627	6 580	6 603	6582
0-17 år	1542	1488	1438	1375	1 302	1 142	1 143	1 117	1 106	1100
18-49 år	2973	3006	2794	2622	2 534	2 427	2 346	2 279	2 295	2253
50-66 år	1341	1329	1453	1566	1 602	1 586	1 619	1 653	1 650	1674
67-79 år	1048	1002	928	839	819	936	1 082	1 096	1 106	1123
80-89 år	372	411	390	406	412	393	346	336	353	360
90 år +	54	70	66	74	94	85	91	99	93	72

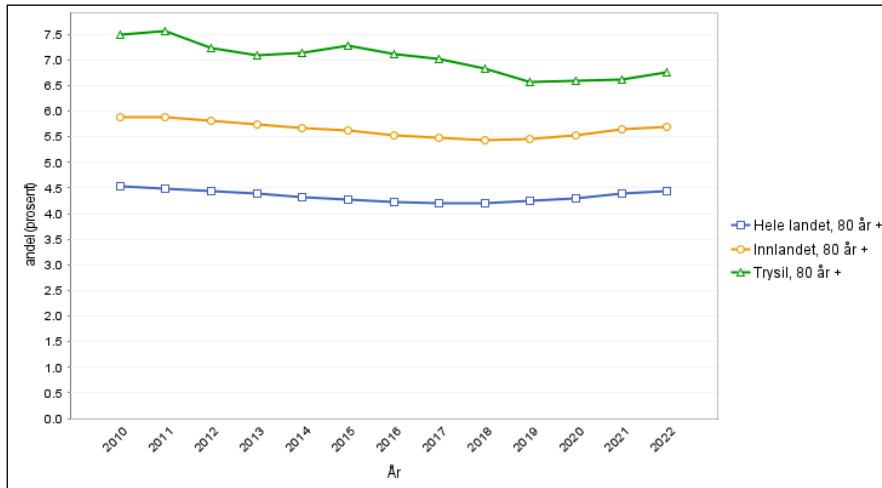
Figur 1. Kilde: SSB (tabell 07459)

Figur 2. Befolkning i Trysil (historisk) – alle aldre, antall, pr. 01. jan., kjønn samlet. Kilde: SSB (tabell 06913).

Figur 3. Befolkning – 0-17 år, kjønn samlet, andel (prosent). Kilde: Kommunehelsa statistikkbank/SSB.

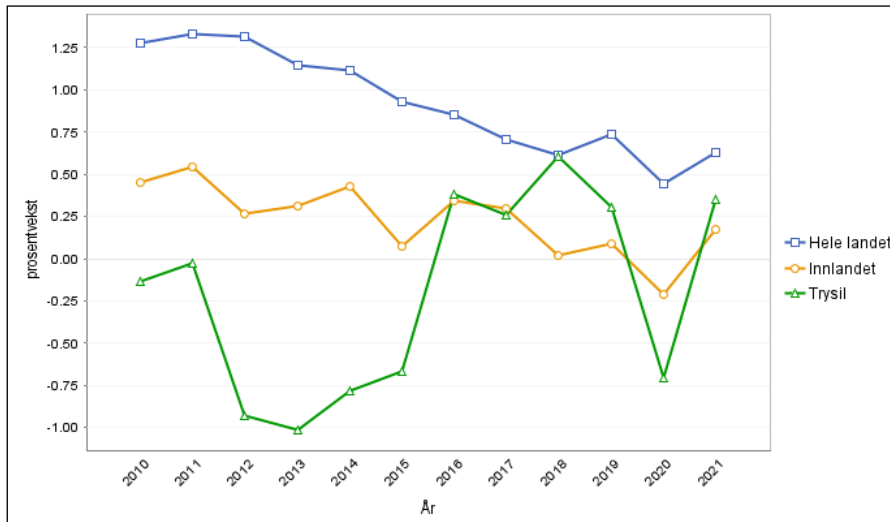

Figur 4. **Befolkning – 80 år +, kjønn samlet, andel (prosent)**. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

2. Befolkningsvekst

Status

Diagrammet viser at Trysil har hatt en negativ befolkningsvekst fra 2010 til 2015. Fra 2016 har Trysil hatt en positiv vekst, bortsett fra året 2020. Statistikken i Kommunehelse statistikkbank angir *ikke* om det er spesiell vekst eller reduksjon innen enkelte aldersgrupper.

Figur 5. **Befolkningsvekst – prosent vekst**. Befolkningsvekst kan beskrives som differansen mellom befolkningsmengden i slutten av året (målt 1. januar året etter) og i begynnelsen av året (1. januar). Prosent vekst = prosentvis vekst i folketallet, i prosent av folketall ved inngangen av året. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

Årsaksforhold

Befolkningsutviklingen påvirkes av fire faktorer: Antallet som fødes, dør, som flytter fra og flytter til kommunen. Trysil har en moderat nettoinnflytting (differansen mellom innflyttinger og utflyttinger). Kommunen kan i noen grad påvirke at nye personer flytter til kommunen, men bør da også sørge for at de som bor her blir værende.

Faktorer som påvirker befolkningsveksten kan være: Tilgang på arbeidsplasser; til- og fraflytting; hvorvidt yngre flytter tilbake f.eks. etter studier; antall fødsler; «skjev» befolkningssammensetning (stor andel eldre); kommunens attraktivitet (omdømme, bo- og leveforhold, tilgang til tjenester og opplevelser).

Konsekvenser

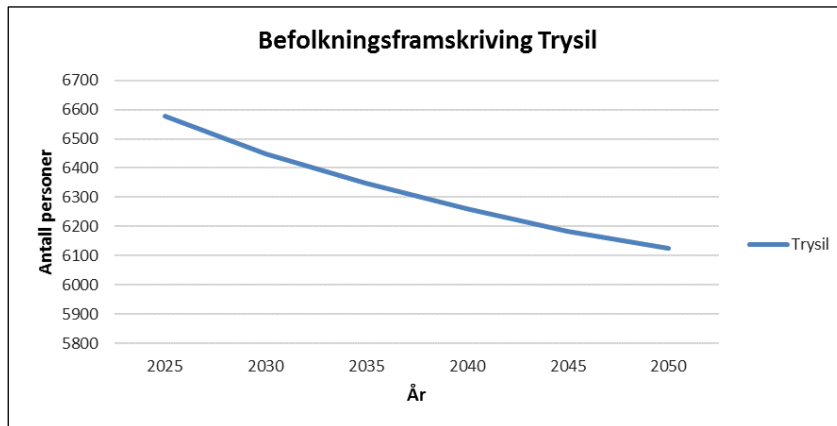
Befolkningsvekst er en indikator på kommunens attraktivitet. En økt befolkning tilfører kommunen større aktivitet, nye impulser og høyere skatte- og rammetilskuddsinntekter. Videre utløser vekst investeringer og fornyelse, skaper grunnlag for ny nærings- og servicevirksomhet og trekker ny kompetanse til kommunen.

Befolkningsnedgang kan føre til ytterligere fraflytting (bygdedød), mindre tilskudd og skatter til kommunen og nedleggelse av arbeidsplasser.

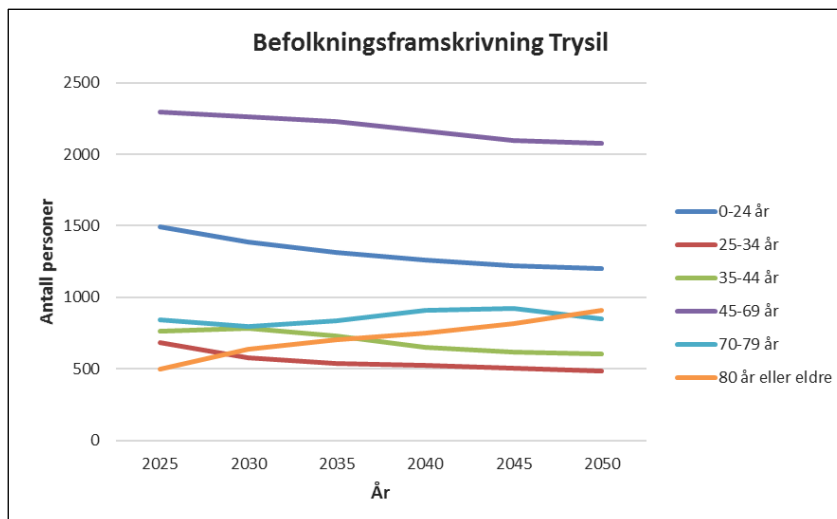
3. Framskrevet befolkning

Status

De to diagrammene angir framskrevet befolkning ut i fra SSBs hovedalternativ «middels nasjonal vekst» som bruker mellomnivået for alle fire demografiske komponenter (fruktbarhet (antall barn per kvinne), forventet levealder, netto innvandring og innenlandsk flyttemønster). Diagrammene presenterer framskrevet befolkning med utgangspunkt i folketallet per 1.1.2022. Her mener kommunen at de framskrevne tall ikke representerer dagens utvikling og at trendlinjene gir en for negativ framstilling. Det vil mest trolig bli en stabiliserende utvikling framover for Trysil.

Figur 6. Framskrevet befolkning – alle aldre, middels vekst, kjønn samlet, befolkningsstørrelse (antall). Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB (tabell 13600).

Figur 7. Framskrevet befolkning – 6 aldersgrupper, middels vekst, kjønn samlet, befolkningsstørrelse (antall). Kilde: SSB (tabell 13600).

Figur 6 viser framskrevet befolkning frem mot 2050 – og omfatter *alle aldre*, mens figur 7 angir framskrevet befolkning innen *ulike aldersgrupper*. Differansen innen aldersgruppene fra 2025 til 2050 er som følger:

• Alle aldre: ÷ 453 personer	• 45-69 år: ÷ 220 personer
• 0-24 år: ÷ 291 personer	• 70-79 år: + 5 personer
• 25-34 år: ÷ 202 personer	• 80 år+: + 411 personer
• 35-44 år: ÷ 156 personer	

Årsaksforhold

Fra 2016 og frem til 2020 så vi en økning i folketall og en mer gunstig utvikling i demografisk sammensetning. I 2021 var det en nedgang, mens det var en liten oppgang i 2022 igjen. Trysil har fremdeles flere eldre enn gjennomsnittet og for få antall unger, men forholdene ser ut til å stabilisere seg med et velfungerende næringsmarked og satsing på helårs arbeidsplasser, knyttet til turismen. Det tilbys også korte vikariater innen sektor helse og mestring i sommersesongen for personer som vanligvis jobber i fjellet i vintersesongen

Det vil alltid bli avvik mellom framskrevne og registrerte folketall. Den viktigste årsaken til dette er at vi ikke kan forutsi den framtidige utviklingen nøyaktig for komponentene fruktbarhet, dødelighet og flyttinger. Avvikene er vanligvis størst for små kommuner og skyldes hovedsakelig flyttinger. Når det gjelder de enkelte aldre er usikkerheten størst for grupper som ikke er født når framskrivningene lages, og skyldes særlig usikkerhet knyttet til den framtidige fruktbarheten. Dødeligheten har sunket såpass jevnt de siste årene at den ikke innebærer noen stor usikkerhet for framskrivningene, bortsett fra for de aller eldste der dødeligheten er stor og vanskeligere å forutsi. For landet som helhet kan også inn- og utvandring være en betydelig usikkerhetskilde (Kommunehelse statistikkbank, *Definisjoner*).

Konsekvenser

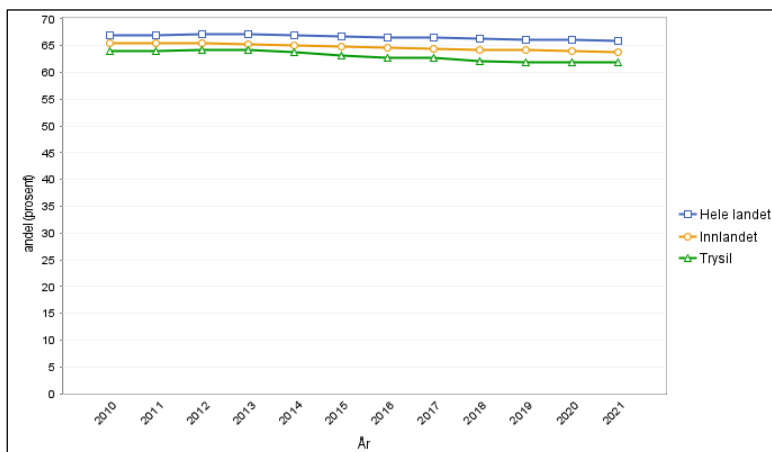
Befolkningsframskrivinger kan tjene mange formål og fungere som et nyttig verktøy for planlegging i kommunene. Det kan for eksempel danne grunnlag for planlegging av framtidige behov i hver enkelt kommune med bakgrunn i framtidig befolkningsstørrelse (Kommunehelse statistikkbank, *Definisjoner*).

Tallene for Trysil viser nedgang i den yrkesaktive delen av befolkningen og de yngre fram mot 2050, og økning i den eldste delen av befolkningen. Konsekvenser i denne sammenheng vil kunne bli: Økt tjenestebehov; mangel på arbeidskraft; færre som betaler skatter og avgifter; og økonomiske prioriteringsutfordringer for kommunen (ressursforvaltning).

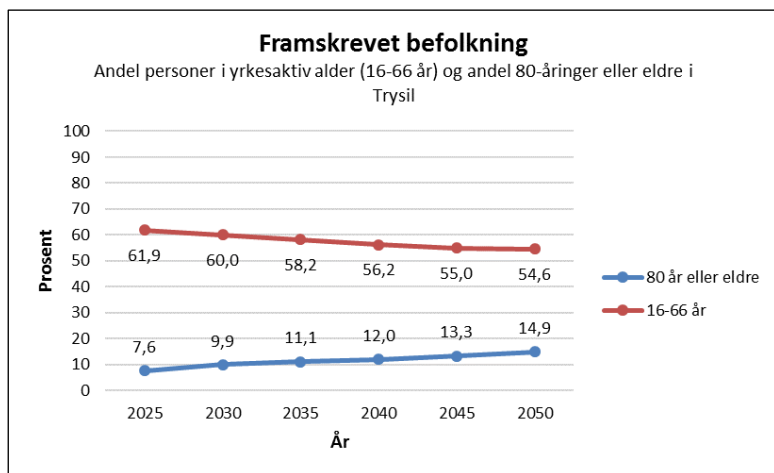
4. Befolkning i yrkesaktiv alder

Status

Figur 14 viser andel av befolkningen i yrkesaktiv alder, 16-66 år – hvor Trysil har en lavere andel enn fylket og landet. Figur 15 viser framskrevet befolkning i Trysil innen aldersgruppene 16-66 år og 80 år+ – og viser at veksten i andel 80-åring er nesten like stor som den framskrevne nedgangen i andel personer i yrkesaktiv alder.

Figur 14. Befolkning i yrkesaktiv alder – kjønn samlet, andel (prosent). Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

Figur 15. Kilde: SSB.

Årsaksforhold

Nedgangen i antall yrkesaktive i forhold til antall pensjonister kan bli en utfordring, særlig for personellsituasjonen i helse- og omsorgssektoren, og for verdiskaping og velferdsutvikling i distriktskommuner. Allerede i dag er det rapportert om betydelig mangel på sykepleiere, helsefagarbeidere og andre helseyrker. Kompetansebehovsutvalget peker også på at det nasjonalt er vedvarende mangel på grunnskolelærere, IKT-arbeidere og fagarbeidere til bygg og anlegg (kilde: *NOU 2020:15 – Det handler om Norge*).

Konsekvenser

Færre personer i yrkesaktiv alder vil gjøre at det blir færre tilgjengelige ressurser i form av skatteinntekter og arbeidskraft. Et stort behov for ansatte i offentlig sektor lokalt kan komme til å gå på bekostning av privat sektor i distriktene, som også vil trenge arbeidskraft for å utnytte vekstmulighetene. Etersom eldrebølgen er nasjonal og ikke kun begrenset til distriktene, vil det bli stor konkurranse om arbeidskraften framover (kilde: *NOU 2020:15 – Det handler om Norge*).

5. Nettoinnflytting

Status

Figur 8 viser differansen mellom innflyttinger og utflyttinger. Vi ser at nettoinnflytting har vært mye sterkere fra 2016 enn perioden 2012-2015. Denne oppgangen har vedvart siden 2016, kun med en nedgang i 2020.

Figur 8. **Nettoinnflytting** – differansen mellom innflyttinger og utflyttinger, antall per 1000 innbyggere per år. Tall er oppdatert oktober 2022. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

Årsaksforhold

Grunnen til den økte nettoinnflyttingen er at Trysil sitt næringsliv har skapt over 120 arbeidsplasser i løpet av de siste årene. Konsulentselskapet Vareide slo fast i en tidligere rapport om Trysil at vår attraktivitet er høyere enn før og at dette tiltrekker arbeidsføre. Vi ser dette i utviklinger de siste 3-5 år, hvor 2020 må sees som et unntak pga. korona-pandemien. Med arbeidsplasser og arbeidsføre flytter også barn hit, noe som vi begynner å se i statistikkene på alderskategorier.

Konsekvenser

Med en mer balansert demografisk sammensetning av vår befolkning vil vi få en rimeligere tjenesteprofil, da spesielt et høyere antall eldre vil kreve mye helse- og omsorgstjenester over lengre tid. Med en mer balansert sammensetning vil tjenestebehovet være mer tilpasset vår eksisterende infrastruktur som igjen gjør at vi kan tilby gjennomgående bedre kvalitative og økonomiske tjenester.

6. Kjønnfordeling (kvinner per 100 menn)

Status

Tidsserien ble avsluttet i 2021 hos SSB. Figur 9 viser antall kvinner per 100 menn. Tabellen viser at Trysil har færre kvinner per menn enn landet og fylket – i 2021 var det 94 kvinner per 100 menn.

Kvinner per 100 menn									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hele landet	99,2	99,0	98,8	98,6	98,5	98,5	98,4	98,3	98,3
Innlandet	100,7	100,4	100,1	100,0	99,8	99,5	99,4	99,3	99,4
Trysil	97,6	97,6	96,3	96,1	96,1	95,7	95,6	94,4	94,0

Figur 9. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB

Årsaksforhold

Andelen kvinner i Norge har ikke vært så liten siden folketellingen i 1769. I 2010 ble vi for første gang flere menn enn kvinner i Norge, og sånn kommer det mest sannsynlig til å være i overskuelig framtid (SSB). Generelle årsaker til mannsoverskuddet i mange kommuner kan bl.a. handle om: Langt flere menn enn kvinner innvandrere, det fødes flere gutter enn jenter, menns levealder øker mer enn kvinners, mannsoverskuddet øker i takt med hvor lite sentral kommunen er, flyttemønster blant kjønnene (f.eks. økt tilflytting av menn i kommunen). Det siste momentet kan henge sammen med en kommunes attraktivitet, så som utdanningsmuligheter, arbeidstilbud (kompetansearbeidsplasser), fritidsmuligheter, kulturtilbud, grad av urbanitet mv.

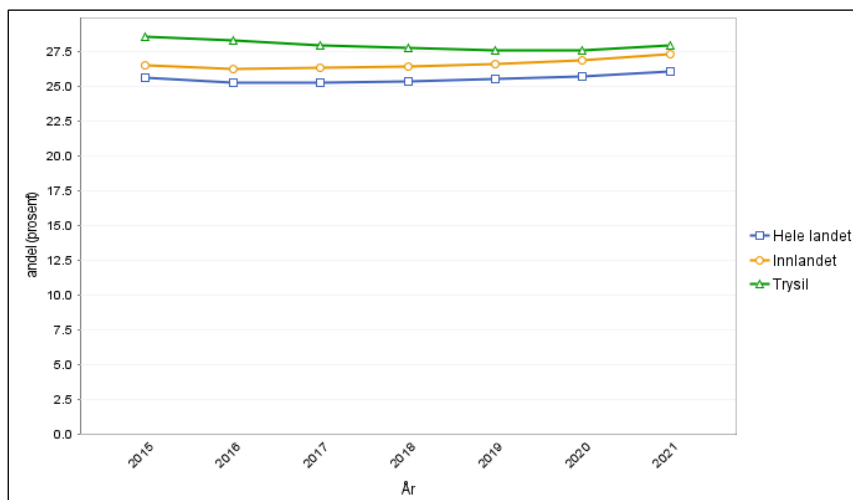
Konsekvenser

Konsekvenser av kjønnsskjevhet kan bl.a. for den enkelte være utfordringer med å få en partner og stifte familie. Det vil også kunne sette sitt preg på samfunnsliv og samfunnsutvikling for øvrig ved overrepresentasjon av det ene kjønn.

7. Personer som bor alene, 45 år + (én-persons-husholdninger)

Status

Figur 10 viser andel personer som bor i én-personhusholdninger i prosent av befolkningen per 1. januar. Diagrammet viser at prosentandelen av personer som bor alene i Trysil er noe høyere enn i landet og fylket. Diagrammet viser at 28 % (2021: 1006 personer) av befolkningen i Trysil som er 45 år eller eldre er aleneboende, dvs. flere enn 1 av 4 personer i aldersgruppen.

Figur 10. **Personer som bor alene, 45 år +** – andel personer som bor i én-personshusholdninger i prosent av befolkningen per 1. januar, kjønn samlet, andel (prosent). Kilde: Kommunehelsetatistikkbank/SSB.

Årsaksforhold

Aleneboende er en sammensatt gruppe (hele aldersspekteret, begge kjønn, rike/fattige, selvvalgt/ytre omstendigheter, friske/syke mv.). Status som aleneboende kan være en tilfeldig kort situasjon eller et bevisst valg. Noen vil veksle mellom å være aleneboende og flerboende flere ganger med ulike frekvenser, mens andre vil bli aleneboende etter å ha bodd sammen med noen i årtier. De fleste vil før eller senere oppleve å være aleneboende.

Faktorer som påvirker: Tidligere utflytting fra foreldre; senere etablering med familie; flere oppløsninger av samliv; ytre omstendigheter (enke/enkemann) (Mørk, Eiliv (red.): *Aleneboendes levekår*, SSB, august 2006).

Konsekvenser

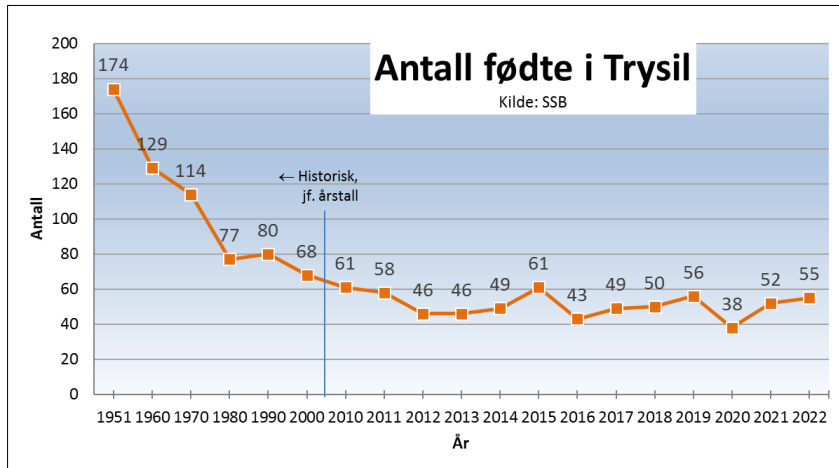
Aleneboende antas å være en potensielt utsatt gruppe – både økonomisk, helsemessig og sosialt. Blant aleneboende i alle aldersgrupper er det en høyere andel som sliter med psykiske plager sammenlignet med de som ikke bor alene. Aleneboende som gruppe har en høyere uføregrad og er oftere uførepensjonert enn de som ikke er aleneboende. Sammenlignet med de som bor sammen med noen, har de som er langvarig aleneboende hatt en mer uheldig utvikling i dødelighet. Det foreligger en høyere grad av helseproblemer blant kvinner og personer midtveis i livet som bor alene sammenlignet med andre (Kommunehelsetatistikkbank, *Definisjoner*).

8. Fødte (årlige fødselsrater)

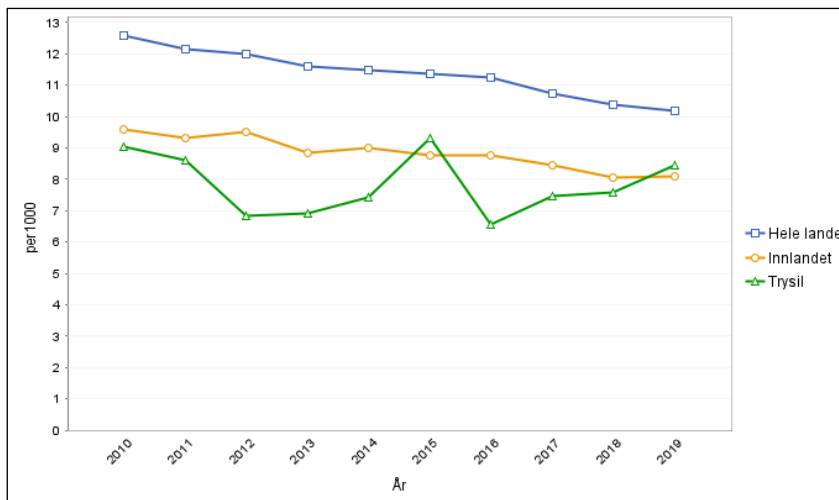
Status

Figur 11 viser antall fødsler i Trysil (levendefødte), både i et historisk perspektiv og de senere årene. I 2020 var det kun 38 fødsler (har ikke vært færre i nyere tid). I 2022 var det 55 fødsler. Figur 12 viser at det fødes færre barn i Trysil enn i fylket og landet for øvrig, bortsett fra i 2015 og 2019 hvor det ble født flere barn per 1000 innbyggere i Trysil enn i Innlandet.

Figur 11. Levendefødte – antall, begge kjønn. Kilde: SSB (tabell 06913).

Figur 12. Fødte – per 1000. Tall ble sist oppdatert i oktober 2020 i kommunehelse statistikkbank. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

Nasjonalt har samlet fruktbarhetstall (SFT) falt hvert eneste år siden 2009, da det var på 1,98 barn per kvinne. Fra 2020 til 2021 økte SFT fra 1,48 til 1,55 barn per kvinne. I 2022 falt tallet igjen til det laveste som noen gang er målt i Norge, til 1,41 barn per kvinne (SSB: <https://www.ssb.no/befolkning/fodte-og-dode/statistikk/fodte/artikler/rekordlav-fruktbarhet-i-2022>).

Gjennomsnittsalder for førstegangsfødende i Norge (mors fødealder første barn):

1990	2000	2010	2015	2020	2021
25,5	27,3	28,1	28,9	29,9	30,1

Årsaksforhold

Forhold som påvirker fødselsraten er: Befolkningsgrunnlag/-sammensetning (antall, kjønn, alder); familiers økonomi/inntekt; kulturelle betingelser/trender; fødealder (jo høyere alder for første fødsel, jo færre fruktbare år får kvinnen til disposisjon for barnefødsler); provoserte aborter; adgang/bruk av prevensjon.

Konsekvenser

Fødselsraten virker inn på rekruttering til befolkningen. Lav fødselsrate kan medvirke til «forgubbing» av samfunnet. I tillegg gir antall fødte informasjon som kan være til nytte i planlegging av helse- og sosialtjenester og øvrige tjenester til barn og unge. Lav fødselsrate/få barn kan skape sårbarhet med tanke på grunnlaget for skoler, barnehager og andre tilbud til barn og unge.

9. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (antall og etnisitet)

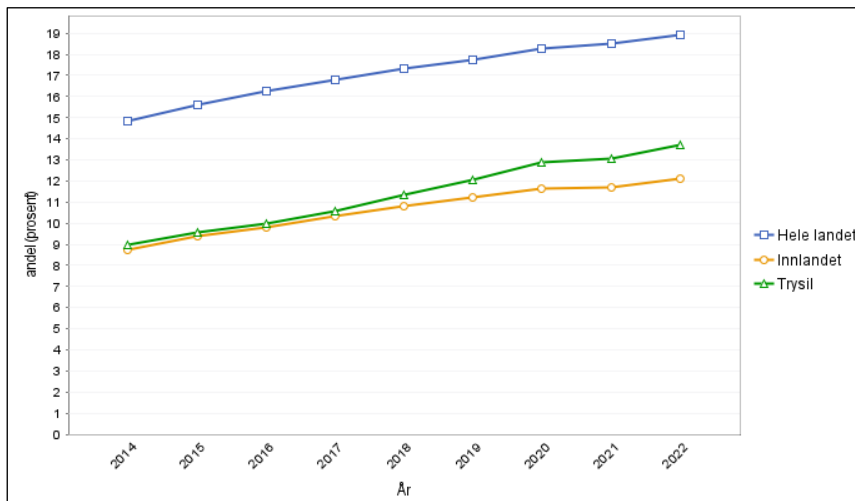
Status

Figur 13 viser andel personer totalt med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre registrert bosatt i Trysil per 1. januar, i prosent av befolkningen. Asylsøkere og personer på korttidsopphold i Norge er ikke inkludert i statistikken. «Totalt» inkluderer statsløse og de med ikke oppgitt landbakgrunn. Diagrammet viser at andelen innvandrere/personer med innvandrerbakgrunn er høyere i Trysil (13,7 %) enn i fylket (12,1 %), men lavere enn i landet (18,9 %), jf. 2022-tall.

Statistikken hos SSB omfatter alle *ikke-nordiske statsborgere* som innvandrer til Norge. Ikke-nordiske statsborgere må ha et oppholdsgrunnlag som registreres i utlendingsforvaltningens registre. Som nordisk statsborger trenger man ikke oppholdstillatelse/registreringsbevis for å bo og/eller jobbe i Norge – og disse omfattes derfor ikke av statistikken. I 2021 innvandret nesten 38 000 ikke-nordiske statsborgere **til Norge** (førstegangsinnvandringer). Innvandringsgrunner er fordelt som følger (2021):

- **Arbeid:** 43,8 % – de største gruppene utgjør polakker, litauere og rumenere (utgjør om lag halvparten av arbeidsinnvandringen).
- **Familiære årsaker (familie):** 29,7 % – dette handler om familiegjenforening og familieetablering.
- **Beskyttelsesbehov (flukt):** 11,3 % – størsteparten er *overføringsflyktninger* (personer som har flyktet fra sitt hjemland og som har blitt overført til et tredje land etter organisert vedtak, vanligvis i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger). De største flyktninggruppene i 2021 var syrere, kongolesere og afghanere.
- **Utdanning:** 11,5 % – de fleste av disse flytter ut igjen etter avsluttet utdanning (hvis de skal bli boende trenger de et annet grunnlag for oppholdstillatelsen).
- **Andre årsaker:** 0,6 % – kan handle om medisinsk behandling, idrettsutøvere eller utøvende kunstnere.
- **Ukjent innvandringsgrunn:** 3 % – årsaken er først og fremst manglende registrering av EØS-borgere som ikke er forpliktet til å oppgi innvandringsgrunn.

Mange av dem som innvandrer til Norge, flytter ut igjen etter hvert av ulike årsaker, f.eks. de som kommer til landet på utdanningstillatelse og mange arbeidsinnvandrere. Av alle som har innvandret til Norge i perioden 1990-2021 av ikke-nordiske statsborgere så er ca. 70 prosent fortsatt bosatt her i landet per 01. januar 2022.

Figur 13. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre – kjønn samlet, alle aldre, total (landbakgrunn), andel (prosent). Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB.

Innvandrerens andel i befolkningen har økt i Trysil de seneste årene:

2005	2010	2015	2020	2021	2022
4,4 %	6,6 %	9,5 %	12,9 %	13,1 %	13,7 %

Prosentandel av befolkningen i Trysil ut i fra landbakgrunn i 2022 er som følger, jf. figur 14: Europa u/Tyrkia: 10,3 %; Asia m/Tyrkia: 2,1 %. Øvrige er anonymisert av personvern hensyn.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Trysil – landbakgrunn, antall personer, kjønn samlet						
	2005	2010	2015	2020	2021	2022
Europa uten Tyrkia	3,6	5,1	7,0	9,2	9,5	10,3
Afrika	:	:	:	:	:	:
Asia med Tyrkia	:	1,2	1,3	2,1	2,2	2,1
Nord-Amerika	:	:	:	:	:	:
Sør- og Mellom-Amerika	:	:	:	:	:	:
Oseania	:	:	:	:	:	:

: = Anonymisert. Kilde: Kommunehelse statistikkbank/SSB

Figur 14.

Årsaksforhold

Innvandringsgrunner kan handle om familie, arbeid, flukt og utdanning, hvor familie og arbeid er de vanligste grunnene (SSB, *Fakta om innvandring*).

Det er store forskjeller innenfor de enkelte innvandrergruppene – på samme måten som det er store ulikheter i den etnisk norske befolkningen. Blant annet har mennesker med høy utdanning generelt bedre helse enn dem som har lav utdanning – helt uavhengig av landbakgrunn. Generelle trekk blant innvandrere er at menn har høyere utdanning enn kvinnene, flere menn enn kvinner har fulltidsarbeid og flere menn enn kvinner lever alene. Det er generelt rapportert om høyere forekomst av kroniske sykdommer og lidelser blant innvandrergruppene enn blant etnisk norsk og norskfødte rapporterer oftere at de har god helse sammenlignet med innvandrergruppene. Likevel er det en del helsemessige gunstige trekk ved innvandrergruppene. Alle innvandrergrupper bruker betydelig mindre alkohol enn norske. Med unntak av en gruppe, er forekomsten av røyking blant innvandrerkvinner nesten lik null. Noen innvandrergrupper bruker tradisjonelt mye frukt og grønnsaker - noe som reduserer risiko for flere kroniske sykdommer (kilde: <https://www.fhi.no/nettpub/hin/grupper/helse-innvandrerbakgrunn/>).

Konsekvenser

Andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør grunnlagsdata for kommunen når det gjelder befolkningssammensetning, jf. planlegging mv.

Virkemidler for integrering og økt samfunnsdeltakelse er: Språkopplæring; arbeidsdeltakelse; og levekårsarbeid som angår inntekt for barnefamilier, barnehagedeltakelse, gode læringsforløp i skole med godt skolemiljø og et inkluderende arbeidsliv. Arenaer som arbeidsplass, skole mv. vil forebygge sosial isolasjon og ensomhet og bidra til kontakt og involvering (Helsedirektoratet, 2014 (IS-2203): *Samfunnsutvikling for god folkehelse*).